

1

Pirmą kartą ją pamačiau stovint prie mano motinos karsto. Ji buvo septyniasdešimt kelerių metų – aukšta prakauli moteriškė gražiais žilais plaukais, susuktais į kietą mazgą ant pakaušio. Atrodė taip, kaip aš turiu vilties atrodyti, jei pavyktų sulaukti jos amžiaus. Stovėjo tiesi it žvakė, metų naštai nepasiduodančia nugara. Veido bruožai lyg išskaptuoti. Oda glotni. Kiek turėjo raukšlelių, jos negadino veido. Veikiau teikė jam savitumo, orumo. Tebebuvo daili – neryškiai, aristokratiškai. Buvo aišku, jog dar visai neseniai vyrai ją turbūt laikė gražuole.

Bet mane labiausiai patraukė jos akys. Melsvai pilkos. Skvarbios, viską pastebinčios. Kritiškas, akylas žvilgsnis, gal kiek liūdnokas. Tačiau kas laidotuvėse nebūna liūdnokas? Kas, žiūrėdamas į karstą, neišsivaizduoja, kaip pats jame guli? Sakoma, laidotuvės skirtos gyviesiems. Tikra tiesa. Juk mes apverkiame ne tik velionį. Apverkiame ir save. Negailėstingai trumpą gyvenimą. Jo menkumą. Ir kad klydinėjame po jį kaip svetimšaliai be žemėlapiu, darydami klaidas kiekviename kelio posūkyje.

Kai pažvelgiau į moterį tiesiai, ji nepatenkinta nusuko akis – lyg būčiau užklupusi ją spoksant į mane. Žinoma, laidotuvėse gedintis vaikas visiems kelia smalsumą. Žmonės nori, kad tu, kaip artimiausias velioniui, duotum emocinį toną. Jeigu elgsiesi isteriškai, jie nebijos pratrūkti. Jeigu kūkčiosi, jie irgi ims kūkčioti. Jei tramdysi emocijas, jie irgi išliks santūrūs, rimti, korektiški.

Aš buvau labai santūri, labai korektiška – kaip ir dar maždaug dvi dešimtys laidotuvininkų, palydėjusių mano motiną „į paskutinę kelionę“, kaip sakė laidojimo namų direktorius, aiškindamas, kiek kainuos atvežti ją iš jam priklausančios „šarvojimo patalpos“ ties Septyniasdešimt penktosios gatvės ir Amsterdamo aveniu kampu į šią „amžinojo poilsio vietą“ Kvinso rajone, Flašing Medou parke, visai šalia La Gardijos oro uosto pakilimo tako.

Moteriai nosisukus, išgirdau kriokiant reversuojančius reaktyvinius variklius ir pakėliau akis į šaltą mėlyną žiemos dangų. Be abejonės, kai kurie prie kapo stovinčių laidotuvininkų pamanė, jog aš žvelgiu į dausas – mąstydamą apie savo motinos vietą dangiškosiose jų platybėse. Bet aš tikrai žiūrėjau, kokiu ženklų pažymėtas besileidžiantis lėktuvas. *JAV oro linijos. Vienas senutėlių „Boeingų-727“,*

tebeskraidančių trumpais atstumais. Turbūt iš Bostono. O gal Vašingtono...

Tiesiog nuostabu, kokios banalybės lenda į galvą lemtingiausiomis gyvenimo akimirkomis.

- Mamyte, mamyte...

Už palto man tampė Itanas, septynmetis sūnelis. Jo ciepsėjimas susikirto su Episkopalinės bažnyčios pastoriaus balsu, iškilmingai deklamuojančiu eilutę iš „Apreiškimo Jonui“:

Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo.

Sunkiai nurijau ašaras. Nei liūdesio. Nei aimanos. Nei skausmo. Ne, čia ne apie mano motinos gyvenimą.

- Mamyte, mamyte...

Itanas tebetampė už rankovės, reikalavo dėmesio. Pridėjusi pirštą prie lūpų paglosčiau murzinai gelsvus plaukus.

- Ne dabar, vaikel, - sušnibždėjau.

- Aš noriu sisiuko.

Vos sulaikiau šypseną.

- Tėvelis nuves, - tariau pakeldama akis į savo buvusį vyrą Metą. Jis stovėjo kitapus karsto, už būrelio žmonių. Truputį nustebau šį rytą jam apsireiškus laidojimo namuose. Kai prieš penkerius metus jis paliko mane ir Itaną, mūsų santykiai geriausiu atveju buvo dalykiški - kalbėdavomės tik apie mudviejų sūnų ir įprastai nuobodžius finansinius reikalus, kurie ir karingiausiai išsiskyrusias poras priverčia atsiliepti į skambučius. Net jam pabandžius pareikšti užuojautą, negailestingai jį pertraukiau. Dėl kažkokios keistos priežasties taip jam ir neatleidau, kad išėjo iš namų tiesiai į glėbį *Jai* - televizijos pupytei, Panelei Kalbančiai Galvai iš „News-Channel-4-New-York“. Itanui buvo vos dveji metai ir mėnuo.

Tačiau neverta nukabinti nosies dėl tokių nesėkmių, tiesa? Ypač kad Metas tik patvirtino vyriško elgesio stereotipus. Tačiau dėl vieno dalyko galiu savo buvusį vyrą pagirti: jis pasirodė esąs rūpestingas, mylintis tėvas. Ir Itanas jį dievina - visi stovintieji prie kapo duobės tai pastebėjo, kai jis nėrė pro močiutės karstą tiesiai į tėčio glėbį. Metas paėmė jį ant rankų, ir aš pamačiau, kaip Itanas pakartojo jam savo prašymą.

Skubiai linktelėjęs man, Metas nusinešė jį užsivertęs ant peties – ieškoti tualetu.

Pastorius jau perėjo prie visų nuo seno mėgstamos laidotuvių psalmės – dvidešimt trečiosios:

Tu padengi man stalą mano priešų matomoje vietoje, patepi dosniai mano galvą aliejumi; sklidina mano taurė!

Išgirdau, kaip kuktelėjo mano brolis Čarlis, stovintis už negausaus laidotuvinių būrelio. Jokios abejonės, jog jis laimėjo Labiausiai Nustebinusio Laidotuvių dalyvio prizą: šį rytą įžengė į šarvojimo salę ką tik atskridęs iš Los Andželo, raudonomis akimis, išbalęs, susinervinęs ir jausdamasis ne savo vežime. Ne iš karto jį atpažinau, mat buvau nemačiusi septynerius metus, o piktoji laiko magija jo nėmaž nepagailėjo, pavertė pusamžiu žmogeliu. Na, aš irgi pusamžė – *ką gi!* – tačiau Čarlis (penkiasdešimt penkerių, beveik devyneriais metais už mane vyresnis) tikrai atrodė... hm, turbūt labiausiai tiktų žodis *brandus*, nors gal tinkamesnis būtų *persisotinęs*. Jis neteko beveik visų plaukų ir stoto. Veidas apdribo. Pusiaujas virto ant diržo iš abiejų šonų – atsarginė padanga, dėl kurios prastai gulintis juodas kostiumas dar labiau panėšėjo į siuvėjo klaidą. Balti marškiniai prasegti. Juodas kaklaraištis aptaškytas maistu. Visas veidas liudijo apie netikusią mitybą ir tam tikrą nusivylimą gyvenimu. Pastaroji sąvoka ir man buvo gerai pažįstama, bet vis tiek apstulbau, kad jis taip negražiai suseno ir perskrido žemyną atsisveikinti su moterimi, su kuria pastaruosius trisdešimt metų bendravo tik simboliškai.

– Keite, – tarė eidamas prie manęs laidojimo namų vestibulyje.

Jis pamatė, kaip aš nustėrau.

– Čarlis?

Buvo nejauki akimirka, kai jis bandė mane apkabinti, bet apsigalvojęs tikrai suėmė rankas. Nežinojome, ką sakyti vienas kitam. Pagaliau išlemenau:

– Kokia staigmena...

– Žinau, žinau, – pertraukė jis mane.

– Gavai mano žinutes?

Jis linktelėjo.

– Keite... labai užjaučiu.

Staiga paleidau jo rankas.

- Nepradėk manęs guosti, - pasakiau keistai ramiu balsu. - Ji buvo ir tavo motina.

Gal pamiršai?

Jis išblyško. Pagaliau sumurmėjo:

- Taip nesąžininga.

Mano balsas išliko labai ramus, labai santūrus.

- Šį, paskutinį mėnesį ji kasdien - žinodama, kad iškeliauja, - vis klausinėjo, ar tu neskambinai. Į pabaigą jau pradėjau meluoti, sakydavau, jog tu kasdien skambini, teiraujiesi apie jos sveikatą. Todėl neaiškink man, kas nesąžininga.

Brolis nudūrė akis į laidojimo namų linoleumą. Prie manęs priėjo dvi motinos draugės. Ėmė murmėti privalomus užuojautos žodžius, ir Čarlis galėjo pasitraukti. Kopolyčioje prasidėjus pamaldoms, jis atsisėdo paskutinėje eilėje. Persikreipusi nužvelgiau susirinkusius laidotuvininkus - ir susidūriau su jo žvilgsniu. Jis nusisuko labai sutrikęs. Po pamaldų dairiausi jo norėdama pakviesti važiuot į kapines vadinamuoju „šeimos automobiliu“. Bet jo niekur nesimatė. Taigi išvažiavau į Kvinsą su Itanu ir tetule Mege. Ji buvo mano tėvo sesuo - septyniasdešimt ketverių metų profesionali senmergė, pastaruosius keturiasdešimt metų pasiaukojamai gadinanti sau kepenis. Džiaugiausi, kad brolienės išlydėjimo dieną ji liko blaivi. Mat tomis retomis progomis, kai praktikuodavo susilaikymą, Megė būdavo geriausia įmanoma sąjungininkė. Ypač jog turėjo liežuvį, geliantį kaip įniršusi vapsva. Limuzinui išsukus iš laidojimo namų kiemo, šneka pakrypo prie Čarlio.

- Taigi, - tarė Megė, - sugrįžo sūnus palaidūnas.

- Ir vėl iškart prašapo, - pridūriau.

- Bus kapinėse, - tarė ji.

- Iš kur žinai?

- Jis man sakė. Kol tu po pamaldų su visais glėbesčiavaisi, spėjau sugriebti jį tarpdury. „Luktelėk, - pasakiau jam, - ir mes nuvešime tave į Kvinsą.“ Bet jis burbtelėjo nuvažiuosiąs metro. Žinai, Čarlis tebėra toks pat susiraukęs subingalvis.

- Mege, - įspėjau ją linktelėdama Itano pusėn. Jis sėdėjo šalia manęs įknibęs į „Galingųjų reindžerių“ knygutę.

- Jis nesiklauso, ką aš pliuurpiu, ar ne, Itanai?

Itanas pakėlė galvą.

- Aš žinau, ką reiškia „subingalvis“, - pasakė.

- Šaunuolis, - pagyrė Megė, sušiaušdama jam plaukus.

- Skaityk knygutę, vaikelį, - liepiu.
- Koks protingas vaikas, - tarė Megė. - Gražiai augini jį, Keite.
- Ar todėl, kad moka keiktis?
- Žaviuosi moterimis, taip gerai manančiomis apie save.
- Tokia jau esu - ponija Savigarba.
- Bent jau visada teisingai elgiesi. Ypač dėl šeimos.
- Aha, tik pažiūrėk, kur tai mane atvedė.
- Motina tave dievino.
- Kas antrą sekmadienį.
- Žinau, kad buvo sunkus žmogus...
- Aristokratiškai nepakenčiamas.
- Patikėk, brangioji, - tu ir šitas berniukas jai buvote viskas. Iš tikrųjų *viskas*. Prikandau lūpą, kad neapsižliumbčiau. Megė paėmė man už rankos.

- Patikėk: ir tėvai, ir vaikai galų gale pasijunta nesulaukę prideramo dėkingumo. Visi nelaimingi. Tačiau tau bent nereikės kęsti sąžinės priekaištų, kurie kankina tavo kvailą brolelį.

- Žinok, aną savaitę pasiunčiau jam tris žinutes, kad jai liko kelios dienos, todėl turi ją aplankyti.

- Ir jis tau neperskambino?
- Ne, bet paskambino jo atstovė.
- *Princesė?*
- Kas gi dar...

Princese mudvi vadinome Holę - labai atgrasią, labai miesčionišką moteriškę, kuri 1975 metais ištekėjo už Čarlį ir pamažu įtikino jį (dėl įvairiausių išgalvotų savanaudiškų priežasčių) atsiriboti nuo šeimos. Nors Čarlį nereikėjo daug įkalbinėti. Nuo tada, kai pradėjau nutuokti apie tokius dalykus, visada mačiau, kad motinos ir sūnaus santykiai keistai šalti, o jų antipatijos priežastis - mano tėtis.

- Lažinuosi iš dvidešimties dolerių, kad Čarlis prie kapo praskys, - tarė Megė.
- Na jau, - suabejojau.
- Gal aš ir seniai jį mačiusi... Kada, po galais, jis čia lankėsi?
- Prieš septynerius metus.

- Ką gi, tegul prieš septynerius, bet aš tą vyruką seniai pažįstu. Patikėk, jis amžinai gaili savęs. Šiandien jį pamačiusi pamaniau: vargšiukas Čarlis, tebelošia savigailos

korta. Ir ne tik – jį dar graužia kaltė. Neprisiverčia pasikalbėti su mirštančia motina, bet paskui bando atsipirkti prisistatydamas į jos laidotuves paskutinę minutę. Kaip liūdna.

– Vis tiek neverks. Tam jis per daug kietas.

Megė pamojavo man panosėj kupiūra.

– Nagi, parodyk savo pinigą.

Striukės kišenėje sugraibiau dvi dešimtines. Kyštelėjau Megei panosėn.

– Su džiaugsmu palengvinsiu tavo piniginę dvidešimčia baksų, – pasakiau.

– O aš džiaugsiuosi matydama, kaip tas šiknius verkia.

Dirstelėjau į Itaną (vis dar įsikniaubusį į „Galinguosius reindžerius“) ir užverčiau akis į dangų.

– Atsiprašau, išsprūdo, – atsiduso Megė.

Nepakeldamas akių nuo knygos, Itanas tarė:

– Aš žinau, ką reiškia „šiknius“.

Lažybas laimėjo Megė. Po paskutinės maldos prie karsto pastorius palietė man petį ir pareiškė užuojautą. Vienas paskui kitą prie manęs žengė laidotuvininkai. Iš eilės spausdama visiems ranką ir apkabindama staiga išvydau tą moterį, žiūrinčią į paminklą šalia motinos kapavietės, skaitančią užrašą, kurį mokėjau atmintinai:

Džonas Džozefas Melounas

1922 m. rugpjūčio 22 – 1956 m. balandžio 14

Džonas Džozefas Melounas. Dar žinomas kaip Džekas Melounas. Dar žinomas kaip mano tėtis. Kuris paliko šį pasaulį, kai jame tebuvo išgyvenusi vos pusantrų metų, tačiau kurio buvimas visada metė šešėlį ant manęs. Taip jau yra dėl tėvų: jie gali fiziškai išnykti iš tavo gyvenimo, galbūt jų net nepažinojai, bet vis tiek nuo jų niekur nepabėgsi. Tai didžiausias jų palikimas tau – faktas, jog, patinka ar ne, jie visada bus kartu. Kad ir kaip stengsiesi jų atsikratyti, nepavyks.

Mane apkabino kaimynė iš viršutinio aukšto; dirstelėjau jai per petį. Čarlis kaip tikėjo prie tėvo kapo. Moteris tebestovėjo. Bet pamačiusi jį artinantis (ir akivaizdžiai žinodama, kas jis) tuoj pat atsitraukė prileisdama Čarlį prie kuklaus granitinio tėčio paminklo. Čarlis žengė nuleidęs galvą, netvirtais žingsniais. Sustojęs prie akmens atsirėmė į jį – ir staiga ėmė kūkčioti. Iš pradžių bandė tvardyti, bet netrukus kovą pralaimėjo ir prapliupo raudoti. Aš švelniai ištrūkau iš Kristinos glėbio. Panūdau pulti

prie jo – bet susilaikiau nuo tokio seseriškos užuojautos proveržio (ypač kad negalėjau iškart atleisti jam už skausmą, kurį motina tyliai kentė visus tuos metus, kol jis nerodė akių). Tad lėtai nuėjau prie jo, lengvai paliečiau ranką.

– Kaip tu, Čarli? – tyliai paklausiau.

Jis kilstelėjo galvą. Veidas raudonas it pomidoras, akys sklidinios ašarų. Staiga jis prišoko prie manęs, sukniubo ant peties ir taip įsikabino, lyg būčiau buvusi gelbėjimosi ratas audringoje jūroje. Kūkčiojo visu balsu, nesidrovėdamas. Akimirką stovėjau nuleidusi rankas, nežinodama, ką daryti. Bet jo sielvartas buvo toks gilus, toks tikras, toks *garsus*, jog teliko jį apkabinti.

Verksmas aprimo gal po minutės. Žiūrėjau į toli, kaip Metas švelniai laiko Itaną (ką tik grįžusį iš tualetu), kad nebėgtų prie manęs. Aš mirkstelėjau sūnui, o jis man atsakė viena tų šimto vatų šypsenu, kurios bemat atlygina už visą begalinę įtampą, be kurios nėra motinystės. Žvilgtelėjusi į kairę nuo Itano vėl išvydau tą moterį. Ji kukliai stovėjo gretimoje kapavietėje ir žiūrėjo, kaip aš guodžiu Čarlį. Prieš jai nusigręžiant (vėl!) spėjau pamatyti, koks akylas jos žvilgsnis. Toks akylas, kad nejučia pamaniau: iš kur, po velnių, ji mus pažįsta?

Vėl grįžtelėjau į Itaną. Jis išsižiojo sugrūdėdamas į burną du pirštus ir tarp jų iškišo liežuvį – tai buvo viena tų juokingų fizionomijų, kurias nutaisydavo pajutęs, jog esu per daug rimtai nusiteikusi. Vos nesusijuokiau. Tada vėl dirstelėjau ten, kur stovėjo ta moteris, bet jos nebebuvo – tuščiu žvyruotu taku vienaėjo kapinių vartų linkui.

Čarlis dar kartą mėšlungiškai sukūkčiojo, ir aš nutariau, jog laikas jį paleisti; atsargiai išsivadavau iš jo rankų.

– Ar jau geriau? – paklausiau.

Jis nepakėlė galvos.

– Ne, – sušnibždėjo ir pridūrė: – Man reikėjo, man reikėjo...

Ir vėl apsiverkė. *Man reikėjo*. Skausmingiausia saviplakos frazė anglų kalboje. Kuria nuolat kartojame per visą šį farsą, vadinamą gyvenimu. Bet Čarlis gerai sakė. *Jam tikrai reikėjo*. Dabar jau nieko nepakeisi.

– Važiuojam į miestą, – pasakiau. – Mamos bute užkąsime ir išgersime. Gal dar prisimeni, kur yra?

Iškart pasigailėjau savo žodžių, nes Čarlis vėl ėmė kūkčioti.

– Kvailai pasakiau, – tyliai tariu jam. – Apgailestauju.

– Bet ne taip kaip aš, – sumurmėjo jis kūkčiodamas. – Ne taip...

Jis nebesivaldė, raudėjo pasisriūbaudamas. Nebemėginau jo guosti. Nusisukusi pamačiau netoliese stoviniuojant Megę, visiškai ramia, bet laukiančia, kuo galėtų padėti. Kai atsigrėžiau į ją, ji linktelėjo Čarlio pusėn ir kilstelėjo antakius tarsi klausdama: „Nori, kad juo užsiimčiau?“ Na, žinoma. Priėjusi prie sūnėno tarė imdama jam už parankės:

– Raminkis, Čarli, paėjėkime truputį kartu.

Metas paleido Itaną, šis pribėgo prie manęs. Atsitūpusi apkabinau jį.

– Dabar geriau? – paklausiau.

– Tualetas buvo šlykštus, – pasakė jis.

Grižtelėjau į mamos kapą. Pastorius tebebuvo prie karsto. Už jo stovėjo kapinių duobkasiai, pagarbiai abejingi, bet mačiau, kaip jie laukia, kad greičiau išeitume ir jie galėtų nuleisti ją į Kvinso žemę, užkasti duobę ir patraukti pietų... o gal į arčiausią kėglinę. Gyvenimas tikrai eina toliau – su tavimi ar be tavęs.

Pastorius trumpai, bet iškalbingai linktelėjo tarsi sakydamas: *laikas atsisveikinti*. Gerai, gerbiamasis, kaip žinote. Susikabinkime visi ir sudainuokime.

Laikas visiems atsisveikinti...

MIKI, iki greito...

KI, kodėl? Mes juk tave mėgstame...

MAUSE...

Akimirką vėl atsidūriau senajame šeimos bute Aštuoniasdešimt ketvirtojoje gatvėje, tarp Brodvėjaus ir Amsterdamo aveniu. Man šešeri metai, pirmokė, ką tik parėjau iš Brierlio mergaičių mokyklos ir, atsisėdusi priešais senutėlį nespaltotą „Zenitą“ apvaliu kineskopu ir ilgomis kaip triušio ausys antenomis ant raudonmedžio imitacijos spintelės, žiūrėjau Anetos, Frenkio ir kitų „peliukininkų“ nuotykius seriale „Peliuko Mikio klubas“. Įsverdi mama, nešina dviem „Tomo ir Džerio“ stiklinėmis: su braškių gėrimu man ir „Canadian Club“ taure sau.

– Kaip Mikis ir jo kompanija? – paklausė veldama žodžius.

– Jie mano draugai, – pasakiau.

Ji klestelėjo ant sofos šalia manęs.

– O tu, Keite, ar esi mano draugė?

Apsimečiau neišgirdusi.

- Kur Čarlis?

- Pas poną Barklį, - nepatenkinta atsakė ji, turėdama galvoje šokių mokyklą, į kurią kartą per savaitę su ašaromis ir klyksmais būdavo grūdami parengiamosios berniukai kaip Čarlis.

- Čarlis nekenčia šokti, - pasakiau.

- Nieko tu nežinai, - tarė mama, maktelėdama pusę taurės.

- Girdėjau, kaip jis tau sakė. *Aš nekenčiu šokių mokyklos. Aš nekenčiu tavęs.*

- Nesakė, kad nekenčia manęs.

- Sakė, - atšoviau ir vėl nusisukau į „peliukininkus“.

Mama išmaukė likusį viskį.

- Šitaip jis *nesakė*.

Pamaniau, jog toks žaidimas.

- Ot ir sakė.

- Tu *negalėjai* girdėti...

- Kodėl mano tėtis danguje? - pertraukiau ją.

Ji perbalo. Nors šitaip pasišnekėdavom neretai, beveik metus neklausinėjau apie mirusį tėvą. Bet šiandien iš mokyklos parsinešiau kvietimą į tėvų ir dukterų vakarą.

- Kodėl jis turėjo iškelti į dangų? - nepasidaviau.

- Vaikeli, kaip jau sakiau, jis nenorėjo į dangų, tačiau susirgo...

- Kada galėsiu su juo susitikti?

Jos veide buvo gyva neviltis.

- Keite... tu juk esi mano draugė, taip?

- Leisk man susitikti su tėčiu.

- Kad galėčiau... - sukūčkiojo ji.

- Noriu, kad jis eitų su manim į mokyklos vakarą...

- Pasakyk, Keite, kad esi mano draugė.

- Sugrąžink iš dangaus mano tėtį.

- Aš negaliu, Keite. Aš... - gailiai išlemeno ji.

Tada pravirko. Apkabino mane. Įsikniaubė man į petį. Velniškai išgąsdino. Ir aš pakraupusi išbėgau iš kambario.

Tada pirmą kartą mačiau ją girtą. Ir tą vienintelį kartą ji pravirko man matant. O aš paskutinį kartą prašiau ją sugrąžinti tėvą iš dangiškosios tolybės.

Keite, ar esi mano draugė?

Taip ir neatsakiau jai į šį klausimą. Nes, tiesą sakant, atsakymo nežinojau.

– Mamyte! – Itanas suspaudė man ranką. – Mamyte, aš noriu namo!

Staigiai grįžau į Kvinsą. Prie mamos kapo.

– Pirma atsisveikinkime su močiute, – pasakiau.

Nuvedžiau Itaną jausdama, kaip mus lydi visų akys. Atsistojome prie blizgančio tikmedžio karsto. Itanas pabeldė kumšteliu.

– Labas, močiute. Sudie, močiute.

Aš skaudžiai prikandau lūpą. Akys priplūdo ašarų. Pažvelgiau į tėvo kapą. *Na, štai. Pagaliau esi našlaitė.*

Pajutau ant peties raminantį delną. Atsisukau. Tai buvo Metas. Aš trūktelėjau petį. Ir staiga supratau: beturiu tik Itaną. Daugiau nieko.

Pastorius dar sykį iškalbingai žvilgtelėjo į mane. Gerai jau, gerai, paskubėsiu.

Uždėjau ranką ant karsto. Šaltas kaip šaldytuvas. Atitraukiau delną. Tiek jau to, apsieisiu be iškilmingo paskutinio mosto. Vėl prikandau lūpą tramdydama ašaras. Paėmiau už rankos sūnui. Nuvedžiau prie stovinčio automobilio. Šalimais laukė Metas.

– Keite, aš tik norėjau... – tyliai tarė jis.

– Nenoriu žinoti.

– Tik norėjau pasakyti...

– Angliškai supranti?

– Ar gali paklaustyti...

Ėmiau graibyti dureles.

– Ne, nesiruošiu tavęs klausyti...

Itanas timpltelėjo man už rankovės.

– Tėtis žadėjo mane nuvesti į IMAX kiną. Ar galima, mamyte?

Tik tada pajutau, kokia esu sugniužusi.

– Namie bus vaišės... – išgirdau save murmant.

– Ar nemanai, kad Itanui bus daug smagiau kine? – tarė Metas.

Tai jau taip. Aš užsidengiau veidą delnais. Ir pasijutau nežmoniškai pavargusi.

– Mamyte, ar leisi?

Pakėliau akis į Metą.

– Kada jį parveši namo?

– Pamaniau, gal jis norės pernaktuoti pas mus.

Supratau, jog iškart pasigailėjo pavartojęs tą daugiskaitos įvardį. Bet kalbėjo toliau:

- Rytą nuvešiu į mokyklą. Jeigu tau reikės, galės dar porą naktų pernaktoti...

- Puiku, - pertraukiau jį. Pritūpusi apkabinau sūnų. - Ar esi mano draugas, Itanai?

Droviai pažvelgęs, jis greit pakštelėjo į skruostą. Norėjau tai suprasti kaip patvirtinimą, bet žinojau, kad visą šią dieną... ir naktį kankinsiuosi neišgirdusi aiškaus atsakymo. Ir kartu suksiu galvą, kurių galų apskritai uždaviau tokį kvailą klausimą.

Metas siekė mano rankos, bet apsigalvojo.

- Laikykis, - pasakė nusivesdamas Itaną.

Tada pajutau ant peties dar kažkieno ranką. Nubraukiau ją tarsi musę sakydama žmogui už nugaros:

- Tikrai nebeturiu jėgų priimti užuojautos.

- Tai nepriimk.

Aš užsidengiau delnu veidą.

- Atleisk, Mege.

- Sukalbėk tris sveikamarijas ir lipk į mašiną.

Padariau kaip liepta. Megė įlipo iš paskos.

- Kur Itanas? - paklausė.

- Šiandien bus su tėvu.

- Gerai, galėsiu rūkyti.

Imdama iš delninukės savo „Merits“ cigaretės, kita ranka ji pabeldė į stiklinę pertvarą. Vairuotojas paspaudė mygtuką, ir stiklas lėtai ėmė leistis.

- Važiuojam, vyruti, - liepė Megė užsirūkydama. Gardžiai užsitraukė dūmą.

- Ar būtina? - paklausiau.

- Taip, būtina.

- Jos tave nužudys.

- Pirmąkart girdžiu.

Limuzinas išsuko į pagrindinę kapinių alėją. Megė paėmė man už rankos, sunėrė savo plonus pirštus išsiplėtusiomis kraujagyslėmis su manaisiais.

- Kaip laikaisi, brangioji? - paklausė.

- Yra buvę geriau, Mege.

- Dar pora valandų, ir visa šita košė bus baigta. O tada...

- Galiu ir nesulaukti.

Megė gūžtelėjo. Ir suspaudė man ranką.

- Kur Čarlis? - paklausiau.

- Metro grįžta į miestą.

- Kurių velnių taip daro?

- Jis taip supranta atgailą.

- Kai jis šitaip sugniužo, man tikrai jo pagailo. Jeigu tik į pabaigą būtų atsiliepęs ir aplankęs mamą, būtų galėjęs tiek atitaisyti.

- Ne, - nukirto Megė, - nieko jis nebūtų atitaisęs.

Limuzinui artėjant prie vartų, aš vėl išvydau tą moterį. Jiėjo iš kapinių žengdama pagal savo amžių lengvai ir lygiai. Megė irgi ją pastebėjo.

- Ar pažįsti? - paklausiau.

Ji tik abejingai gūžtelėjo.

- Buvo prie mamos kapo, - pasakiau. - Išstovėjo per visas maldas.

Megė vėl gūžtelėjo.

- Gal kokia keistuolė, kuriai patinka slampinėti po kapines.

Mums pravažiuojant, moteris pakėlė akis, bet iškart nuleido.

Limuzinas išriedėjo į pagrindinį kelią ir pasuko į kairę, Manhatano kryptimi. Nuilsusi atsišliejau į atkalnę. Staiga šonan kumštelėjo Megė.

- Tai kur mano dvidešimt baksų?